

ПЕРЕДМОВА

Представлений збірник наукових статей націлений на розвиток вітчизняної юриспруденції, удосконалення чинного законодавства і практики його застосування. У збірнику розглядаються загальнотеоретичні проблеми сучасної юриспруденції, філософські та історичні основи держави та права, питання правового регулювання трудових та соціально-забезпечувальних відносин, проблеми сучасної пивілістики.

Безсумнівний інтерес викликають матеріали, в яких подані дослідження із загальнотеоретичної юридичної науки, спрямовані на вдосконалення методології розуміння сучасного права та держави. Стратегічні рішення, які стосуються перебудови правової системи та державної влади в Україні, повинні мати фундаментальне науково-теоретичне обґрунтування. Автори звертають увагу на те, що перед сучасною політико-правовою наукою постає важлива проблема забезпечення державного суверенітету в умовах глобалізації. Оцінюючи стан вітчизняної юридичної науки в цілому та загальнотеоретичної юриспруденції зокрема, вчені акцентують увагу на кризі парадигми юридичного позитивізму, коріння якого сягають ще радянських часів. Науковцями аналізується термінологія, що склалася в юридичній літературі для позначення способів тлумачення норм права.

Автори статей характеризують сферу публічно-правових відносин, яка на сучасному етапі державотворення зазнає суттєвих змін і значно ускладнюється, що, у свою чергу, вимагає встановлення чітких правил визначення судової установи, яка має необхідні засоби для швидкого, компетентного розгляду справи і прийняття правосудного рішення. Так, вчені цілком обґрунтовано доводять, що поряд із триваючими дискусіями щодо алгоритму визначення юрисдикції адміністративного суду все більшого значення набувають питання визначення підсудності, передусім, предметної. Тому у збірнику детальному аналізу піддається категорія «предметна підсудність», розкривається значення правил предметної підсудності в адміністративному судочинстві та визначаються прогалини правового регулювання правил предметної підсудності в КАС України.

Не менш важливим є висвітлення авторами проблем правового регулювання земельних відносин, зокрема створення ефективного земельного законодавства, становлення та функціонування центрального органу виконавчої влади у сфері земельних відносин.

Слід погодитися з авторами в тому, що вирішення проблем, які постають перед сучасною юриспруденцією, неможливо без філософського осмислення правової реальності, розуміння її ціннісних засад. У такому контексті зростає значення філософії права як світоглядно-методологічної основи сучасної юриспруденції, що спрямовує свою увагу на актуальні проблеми держави і права. Особливо важливим для сучасного етапу розвитку української юриспруденції

є поєднання філософського та юридичного знання, тісний зв'язок між теорією та практикою.

Відомо, що теорія держави і права відкриває найбільш загальні закономірності розвитку і функціонування правової дійсності, спираючись на наукові результати історичних досліджень. Авторами досліджуються змістовна наповненість та застосування принципів права у Стародавньому Римі, що допомагає зрозуміти цю категорію більш глибоко, проаналізувати «витоки» та перехід цих принципів до систем права романо-германської правової сім'ї; аналізується роль та місце норм німецького міського права серед джерел права України-Гетьманщини; вивчається історичний процес становлення і розвитку англійського парламентаризму та інші питання в контексті дослідження політико-правових аспектів сучасної державності.

Важливим напрямком наукових досліджень є обґрунтування ефективного юридичного механізму захисту соціальних прав людини за допомогою таких галузей права, як трудове право, право соціального забезпечення. Слід погодитися з тим, що трудове та соціальне законодавство України повинні відповідати закріпленій у ст. 1 Конституції України ідеї соціальної держави, політика якої спрямована на створення умов, що забезпечують гідне життя і вільний розвиток людини та громадянина. У збірнику містяться статті, в яких досліджуються практичні та теоретичні проблеми правового регулювання трудових та соціально-захисних відносин в умовах ринкової економіки.

Окремий розділ збірника присвячений вивченню найбільш актуальних питань сучасної цивілістики. Визначається сутність та механізм законодавчого визначення цивільно-правового договору; пропонуються способи вирішення колізій між нормами чинного законодавства; висвітлюється питання щодо співвідношення поняття правової допомоги з поняттям права на захист; визначається поняття іпотеки за законодавством України та деяких західних країн та вносяться пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду.

Безумовно, що перелік та короткий аналіз наукових проблем, які висвітлені у цьому збірнику, не відбивають все різноманіття сучасної юриспруденції. Разом з тим можна висловити сподівання, що подані матеріали будуть корисними широкому колу читачів, як науковцям, так і студентам, а також юристам-практикам, яких цікавлять сучасні проблеми правового життя сучасної України.

Сергій КІВАЛОВ,

доктор юридичних наук,
професор, академік НАПрН України,
президент Національного університету
«Одеська юридична академія»,
голова Комітету Верховної Ради
України з питань правосуддя